

4. Корецька Н.І. Банківська система України: організація та місце в національній економіці держави [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/145234215.pdf>

УДК 336.71

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ

Урванцева С.В., канд. екон. наук, доц.

Сандульський Р.П., аспірант

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ*

Інвестиції зумовлюють загальне зростання економіки, відтак активізація процесу інвестування являється одним з найбільш продуктивних механізмів соціально-економічних зрушень, а інвестиційні проєкти слугують формою реалізації інвестицій.

Під інвестиційним проєктом варто розуміти здійснюваний інвестором комплекс організаційно-правових, управлінських, аналітичних, фінансових та інженерно-технічних заходів та дій, які виражені у спеціально підготовленій документації, що розроблена відповідно до законодавства і затверджених в установленому порядку стандартів, з метою реалізації цілеспрямованої ідеї, а також передбачає досягнення конкретних результатів в умовах раціонального використання обмежених ресурсів та в чітко визначені терміни.

Варто пам'ятати, що ефективне здійснення інвестиційної діяльності не можливе без фінансування, яке передбачає вибір методів, джерел фінансування інвестицій та їх форми. Ці компоненти тісно між собою пов'язані: форми фінансування можна розглядати за джерелами, які, в свою чергу, належать до того чи іншого методу. Метод фінансування інвестиційного проєкту виступає як спосіб залучення інвестиційних ресурсів з метою забезпечення фінансової можливості його реалізації. До основних методів належать: самофінансування, пільгове, акціонерне, боргове та проєктне фінансування.

Перевагами банківського інвестиційного кредиту, як зовнішнього джерела формування боргових коштів, можна визначити: забезпечення вищого фінансового потенціалу для розвитку підприємства; створення «ефекту фінансового важеля», що забезпечує максимізацію рентабельності власних грошових ресурсів, вкладених в проєкт; віднесення відсотків з обслуговування позикових коштів до складу фінансових витрат організації, що забезпечує зменшення податкової бази; значний зовнішній контроль з боку банку дозволяє більш ефективно використовувати кредитні ресурси; покращення кредитної історії позичальника у разі успішної реалізації інвестиційного заходу та своєчасного розрахунку з кредитором.

Інвестиційний проєкт має відповідати цілям та інтересам його учасників. Економічна оцінка інвестиційних проєктів здійснюється на основі традиційних (статистичних) методів та методах, заснованих на принципах дисконтування (динамічних), де кожен з них має свої переваги та недоліки. Після кризи банківської системи у 2014-2015 рр., коли з вітчизняної банківської системи були виведені понад 60% всіх банків, було необхідно переглянути підходи до визначення кредитоспроможності позичальників-юридичних осіб. Адаптований до сьогоdnішніх реалій підхід був відображений у Постанові НБУ №351 «Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями», які ґрунтуються на рекомендаціях Базельського комітету з банківського нагляду [1].

Банківські установи України згідно Постановою НБУ №351 мають обов'язково визначати розмір кредитного ризику. Банк визначає значення кожного з компонентів кредитного ризику (PD – імовірність дефолту, EAD – експозиція під ризиком та LGD – втрати в разі дефолту) залежно від виду боржника/контрагента, виду активу, виду забезпечення, валюти боргу, способу оцінки активу.

Банк з метою визначення значення коефіцієнта ймовірності дефолту юридичної особи - боржника за кредитом під інвестиційний проєкт визначає клас такого боржника на підставі критеріїв щодо:

- фінансової стійкості юридичної особи - боржника за кредитом під інвестиційний проєкт;
- умов, що впливають/можуть вплинути на реалізацію інвестиційного проєкту;
- характеристик інвестиційного проєкту;
- характеристик ініціатора інвестиційного проєкту;
- умов, що забезпечують реалізацію інвестиційного проєкту.

Банк ураховує: кількісні показники фінансової стійкості (DSCR_i, DSCR_c, ICR_c, LLCR_c та Чкк) – у повному обсязі; інші критерії оцінки та їх характеристики – в обсязі не менше ніж 70% від установленого переліку.

Банк під час визначення значення коефіцієнта ймовірності дефолту юридичної особи ураховує: результати аналізу ефективності бізнес-плану реалізації інвестиційного проєкту та моніторингу стану виконання основних етапів реалізації проєкту; спроможність боржника ефективно продовжити/завершити реалізацію такого проєкту та досягти запланованих результатів; визначені банком усі ризики, що можуть виникнути впродовж строку користування кредитом, та інші події та обставини, що можуть негативно впливати на виконання боржником своїх зобов'язань.

Проаналізувавши сучасний стан банківського інвестиційного кредитування в Україні на основі даних Державної служби статистики України [2], відмітимо, що після зростання абсолютного обсягу впродовж 2016-2019 рр. (до рівня 67232,6 млн. грн.) у 2020 р. відбулось критичне зниження на «-»39338,1 млн. грн. або «-» 58,5%. Низькою залишається питома вага кредитів банків та інших позик у джерелах фінансування капітальних інвестицій (за останні десять років максимальний розмір становив 15,2% у 2011 р.; мінімальний – 6,6% у 2017 та 2020 рр.).

Серед факторів, що стримують банківське кредитування інвестиційних проєктів, виокремимо: диспропорції розвитку реального сектору економіки України, що проявляються у випереджаючих темпах зростання приватного споживання у порівнянні зі зростанням виробництва; малу частку довгострокових ресурсів у банківській системі; високу частку державних банків на ринку; високу ставку доходу за ОВДП; підвищенні інфляційні очікування протягом значного періоду розвитку економіки; а також правові недоліки регулювання кредитних відносин у країні, що полягають у існуванні явища «регулятивного арбітражу» (можливості банківських установ відходити від директив НБУ шляхом переведення власних активних операцій у сферу небанківських кредитних установ) та відсутності наразі повноцінного закону про захист прав інвесторів, про необхідність якого наголошує чимала кількість дослідників.

Заходами, які сприятимуть нарощенню обсягів банківського кредитування інвестиційних проєктів в Україні, можуть бути наступні:

- довгострокове рефінансування банків під інвестиційні цілі;
- оподаткування вкладень банків у ОВДП та застосування механізму резервів з боку центрального банку;
- створення повноцінного Банку розвитку;
- запровадження системи обов'язкового страхування інвестиційних кредитів;

- запровадження державних інвестиційних програм за схемою «приватні фонди – державні гарантії»;
- зниження або відміна оподаткування доходів від інвестиційних кредитів.

Література:

1. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями. Затверджено Постановою Правління НБУ від 30.06.2016 №351 (Редакція від 01.03.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>
2. Капітальні інвестиції / Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

УДК 658.14/.17

УПРАВЛІННЯ ЧИСТИМ ГРОШОВИМ ПОТОКОМ ПАТ «АЙС-МАРКЕТ»

*Фролова Л.В., докт. екон. наук, проф.
Завалій Т.О., здобувачка вищої освіти
Державний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса*

В сучасних умовах ризику та невизначеності зростання ринкової вартості підприємства є головною метою управлінської діяльності, яка, у свою чергу, підтримується головною цільовою установкою – забезпеченням постійної фінансової рівноваги підприємства і його стійкого зростання. Визначальну роль у забезпеченні фінансової міцності підприємств відіграє вибір ефективних джерел формування чистих грошових потоків. Тому розкриття сутності чистих грошових потоків і обґрунтування джерел їх формування в сучасних умовах нестачі грошових коштів є доволі актуальними.

Про актуальність дослідження свідчить і те, що підприємства в Україні потребують сучасного теоретичного, методологічного та методичного забезпечення управління чистим грошовим потоком, розробки наукових рекомендацій щодо підвищення ефективності механізмів формування і використання грошових коштів підприємств.

Питанням сутності, формування та використання чистого грошового потоку підприємств в спеціальній науковій літературі приділено багато уваги. Певний внесок у вирішення окремих проблем, пов'язаних з розробкою методологічних, організаційних та інформаційних аспектів розвитку економічного аналізу в цілому, і механізмів формування та використання чистого грошового потоку зокрема, зробили такі вчені як В.С.Андрієць, І.Т.Балабанов, В.О.Подольська, О.В.Яріш, І.О.Бланк, В.В.Бочаров, Л.С.Яструбецька, Р.А.Костирко. Однак теоретичні положення, викладені у цих роботах, і практичні висновки, зроблені в них на основі узагальнення фактичного матеріалу, показують, що ряд теоретичних питань аналізу чистого грошового потоку підприємств окремих галузей економіки і практики управління ним в умовах ризику та невизначеності не достатньо досліджені і потребують вивчення.

На основі узагальнення теоретико-методичних підходів до розробки механізмів формування та використання чистого грошового потоку на підприємствах, вивчення вітчизняного й зарубіжного досвіду його використання в управлінні фінансовою діяльністю підприємств обґрунтовано ряд пропозицій щодо удосконалення цих механізмів і практики їх застосування.

1. Дослідження еволюції визначень чистого грошового потоку дозволило розкрити його сутнісні характеристики, до яких відносяться: процес, пов'язаний з особливостями